

Evidence Based Acupuncture: Indicaties – Overview van klinisch onderzoek

(Mieke Vlamynck, 2021)

In de voorbije tien jaar is veel klinisch onderzoek gevoerd naar verschillende indicatiegebieden voor acupunctuur. Veel Randomised Controlled Trials (RCT) zijn reeds opgenomen in systematische reviews en meta-analyses.

Musculoskeletale problematiek

- **Netwerk meta-analyse ter vergelijking van fysieke behandelingen voor osteoarthritis van de knie** (Corbett et al., 2013)

Uit analyse van hoogkwalitatieve studies blijkt dat acupunctuur het grootste effect had, in vergelijking tot conventionele interventies, oefentherapie, schijnacupunctuur en gewichtsverlies.

- **Netwerk meta-analyse ter vergelijking van bijkomende behandelingen naast oefentherapie voor schouder impingement syndroom** (Dong et al., 2015).

Acupunctuur was de meest effectieve complementaire behandeling van 17 verschillende soorten interventies, zoals steroïden-infiltratie, NSAIDs, en ultrasound therapie.

- **Systematische review en meta-analyse van behandeling voor ischias aan de hand van 122 relevante onderzoeken**. (Lewis et al., 2015)

Voor algeheel herstel als resultaat, vergeleken met inactieve controle of conventionele zorg, was er een statistisch significante verbetering na een discusoperatie, epidurale injecties, niet-opioïde analgesie, manipulatie en acupunctuur. Acupunctuur werd beschouwd als een behandeling met hoge effectiviteit. Tractie, percutane discectomie en oefentherapie scoorde significant slechter. Opoïden en een invasieve procedure, met name radiofrequente denervatie, scoorden het slechtst

- **The Acupuncture Trialists' Collaboration** (Vickers et al., 2017)

Dit onderzoek werd geleid door dr. Andrew Vickers en werd voornamelijk gefinancierd door de Amerikaanse National Institutes for Health en gedeeltelijk ook door het UK National Institute for Health Research (NIHR). Het doel was om een meta-analyse van individuele patiëntgegevens bij te werken om de effectgrootte van acupunctuur voor 4 chronische pijncondities te bepalen. De onderzoekers hebben MEDLINE en de Cochrane Central Registry of Controlled Trials RCT's doorzocht die tot 31 december 2015 zijn gepubliceerd. Ze hebben RCT's opgenomen van verum acupunctuur versus schijnacupunctuur- of geen acupunctuur-controle voor niet-specifieke musculoskeletale pijn, artrose, chronische hoofdpijn en schouderpijn. Ze concludeerden dat verum acupunctuur effectief is bij de behandeling van chronische pijn, met aanhoudende behandelingseffecten in de tijd.

De onderzoekers concludeerden eveneens dat, hoewel factoren naast de specifieke effecten van naaldbehandeling op de juiste acupunctuurpuntlocaties een belangrijke bijdrage leveren aan het behandelingseffect, pijnvermindering na acupunctuur niet alleen kan worden verklaard in termen van placebo-effecten. Variaties in de effectgrootte van acupunctuur in verschillende onderzoeken worden voornamelijk gedreven door verschillen in behandelingen die door de controlegroep worden ontvangen, in plaats van door verschillen in de kenmerken van acupunctuurbehandeling.

Kanker-gerelateerde klachten

- **Systematische review en meta-analyse van acupunctuur om kanker-gerelateerde klachten te verminderen** (Chiu et al., 2016)

Acupunctuur is effectief bij het verlichten van kanker-gerelateerde pijn, met name maligniteits-gerelateerde en door operaties veroorzaakte pijn. De bevindingen suggereren dat acupunctuur kan worden toegepast als onderdeel van een multimodale benadering voor het verminderen van kanker-gerelateerde pijn

- **Overheidsonderzoek naar integratie van complementaire zorg in de behandeling van kanker** (Lyman et al., 2018)

Integrative Oncology is gericht op het optimaliseren van gezondheid, kwaliteit van leven en klinische uitkomsten in het continuüm van Integrative Medicine (Academic Consortium for Integrative Medicine and Health, 2021), naast de conventionele behandelingen. Ook op dit gebied is er in de VS al veel onderzocht en geïmplementeerd. De grote oncologiecentra daar hebben afdelingen Integrative Oncology waar gespecialiseerde artsen spreekuur houden, en waar klinisch en poliklinisch complementaire zorg wordt aangeboden. De richtlijn van de Society for Integrative Oncology for evidence based Integrative Medicine bij borstkankerbehandeling is overgenomen door de American Society of Clinical Oncology (ASCO) (Lyman et al., 2018). In deze richtlijn wordt acupunctuur vandaag gunstig beoordeeld in de behandeling van chemotherapie-geïnduceerde misselijkheid en pijn (ASCO, 2021).

Fibromyalgie

- **RCT** (Vas et al., 2016)

In een studie door Vas et al. (2016) wilde men de doeltreffendheid evalueren van een geïndividualiseerd acupunctuurprotocol voor patiënten met fibromyalgiesyndroom (FMS). Deze gerandomiseerde gecontroleerde multicenter studie, verblind voor deelnemers en data-analisten, werd uitgevoerd in drie eerstelijnszorgcentra in Zuid-Spanje. Geïndividualiseerde acupunctuurbehandeling in de eerstelijnszorg bij patiënten met FMS bleek effectief in termen van pijnverlichting, vergeleken met placebobehandeling. Het effect hield aan na 1 jaar en de bijwerkingen waren mild en zeldzaam. Daarom wordt het gebruik van geïndividualiseerde acupunctuur bij patiënten met FMS aanbevolen.

- **Open-label onderzoek** (Di Carlo et al., 2019)

De effectiviteit van acupunctuur op de ernst van de ziekte, neuropathische pijnkenmerken en pijn-catastrofisme werden in een open-label pragmatisch onderzoek bestudeerd door Di Carlo et al. (2019). Deze studie toonde aan hoe een acupunctuurbehandeling van acht weken effectief bleek te zijn voor pijn en cognitieve verstoring bij patiënten met ernstig FMS. Dit is de eerste studie die goed gedefinieerde inclusiecriteria gebruikt, niet alleen gebaseerd op de symptoompijn, maar ook op precieze klinische criteria en criteria voor medicamenteuze behandeling (non-respons of intolerantie voor medicamenteuze behandeling met duloxetine of pregabaline). In deze studie heeft men ook het positieve effect van acupunctuur op pijncatastrofisme (pain catastrophing, PC) aangetoond. Acupunctuur stelt patiënten in staat zichzelf, althans tijdelijk, af te leiden van de alomtegenwoordigheid van de symptomen. Bij FMS is aangetoond dat PC correleert met kinesiofobie, angst en depressie (Dailey et al., 2016). Ingrijpen met een behandeling die de

catastrofale pijn verbetert, zou daarom een positieve cirkel kunnen creëren waardoor patiënten gemakkelijker een route van lichamelijke oefening zouden volgen ("sterk voor" -overeenkomst in EULAR 2016-richtlijnen voor lichaamsbeweging). In een fMRI-studie toonden Ellingson et al. (2018) aan dat de neiging tot PC interfereert met neurale processen die betrokken zijn bij pijnmodulatie in FMS. Acupunctuur kan daarom krachtige centrale effecten hebben bij pijnmodulatie, mogelijk ook van invloed op cognitieve aspecten.

Hoofdpijn

- **Review van meta-analyses, systematische review en RCT's** (Millstine et al., 2017)

Een review van Millstine et al. (2017) geeft een samenvatting van de literatuur over het gebruik van CIM (Complementary Integrative Medicine) voor primaire hoofdpijn en is gebaseerd op vijf meta-analyses, zeven systematische reviews en 34 RCT's. Beschikbaar bewijs suggereert dat traditionele Chinese geneeskunde, waaronder acupunctuur, een positief effect op migraine en spanningshoofdpijn heeft.

Angst en depressie

- **The Acupuncture Evidence Project: Literatuur review** (Mc Donald en Janz, 2017)

Deze publicatie toont een up-to-date vergelijkende review van klinische en wetenschappelijke evidentie voor acupunctuur, en evalueert onder meer twee systematische reviews over acupunctuur bij angststoornissen, door Bazzan et al. (2014) en Goyatá et al. (2016). Men concludeert dat de effecten van acupunctuur in de behandeling van angststoornis significant aantoonbaar zijn in vergelijking met conventionele behandeling. Men concludeert eveneens dat acupunctuur een sterker effect heeft op de reductie van angst en depressie, vergeleken met farmacologische benadering en psychotherapie, met twee maal zo sterke symptoomvermindering.

Pediatrische aandoeningen

- **Werkzaamheid en veiligheid van acupunctuur bij kinderen: een overzicht van systematische reviews.** (Yang et al., 2015)

Dit overzicht identificeerde 24 systematische reviews, die een uitgebreid beeld gaven van acupunctuur voor pediatrische aandoeningen. Hoewel de meeste van de opgenomen onderzoeken geen definitieve conclusies konden trekken vanwege de kleine omvang van de opgenomen onderzoeken of hun lage methodologische kwaliteit, is de werkzaamheid van acupunctuur voor sommige pediatrische aandoeningen veelbelovend, zoals voor hersenvlamming, nachtelijke enuresis, ticstoornissen, amblyopie, en pijnvermindering. De werkzaamheid van acupunctuur voor hypoxisch-ischemische encefalopathie, aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit (ADHD), bof en bijziendheid is echter nog onduidelijk en de werkzaamheid bij autisme-spectrumstoornis (ASS) en astma is controversieel. Huidig bewijs ondersteunt het gebruik van acupunctuur voor pediatriese epilepsie niet, terwijl men er wel evidentie is voor de werkzaamheid voor epilepsie bij volwassenen. In dit overzicht vond men dat acupunctuur algemeen goed door kinderen werd verdragen. Er werden geen ernstige bijwerkingen gemeld (Yang et al., 2015).

Functionele gastro-intestinale problematiek: Irritable Bowel Syndrome

➤ **Overzicht van systematische reviews en een netwerk meta-analyse (Wu et al., 2019)**

Een overzicht van systematische reviews (SR's) en een netwerk meta-analyse (NMA) werden in 2019 uitgevoerd om de vergelijkende effectiviteit van acupunctuur, zowel als alleenstaande therapeutische interventie of als aanvulling op andere medische interventie, op het prikkelbare darmsyndroom (IBS) te evalueren (Wu, et al. 2019). Een NMA werd gebruikt om de vergelijkende effectiviteit van verschillende behandelingsopties te evalueren. Het risico op bias bij de opgenomen RCT's werd beoordeeld met behulp van de Cochrane risk of bias tool. Het nadeel aan deze RCT's was het fout uitvoeren van de blinding. De blinding van de therapeut bij acupunctuuronderzoek blijkt echter zeer moeilijk uit te voeren. Deze NMA toonde met resultaten van paarsgewijze meta-analyse aan dat zowel naaldacupunctuur als elektro-acupunctuur superieur waren in het verbeteren van globale IBS-symptomen in vergelijking met pinaveriumbromide. Patiënten die niet goed reageren op eerstelijns conventionele therapieën of antidepressiva zouden volgens de onderzoekers acupunctuur kunnen overwegen. Toekomstige studies zouden het potentieel van acupunctuur als alternatief voor of als aanvulling op antidepressiva verder moeten onderzoeken.

➤ **Overheidsonderzoek (RCT) naar de klinische voordelen van acupunctuur bij IBS (Mc Pherson et al., 2012)**

In 2008 ontving de Universiteit van York (UK) £ 250.000 financiering van het National Institute of Health Research, in het kader van hun Research for Patient Benefit-regeling, om een grootschalig onderzoek uit te voeren naar de effectiviteit van acupunctuur voor IBS. Prikkelbare darmsyndroom (IBS) is de meest voorkomende darmaandoening die door artsen en gastro-enterologen in de eerste lijn wordt gezien. Het is een gastro-intestinale aandoening waarvan wordt aangenomen dat deze ongeveer 15% -20% van de volwassen bevolking treft en die wordt gekenmerkt door een reeks symptomen, waaronder opgezetten buik, buikpijn en darmstoornissen, gekenmerkt door losse darmen, obstipatie of een fluctuatie tussen deze twee uitersten. Beheerd door de York Trials Unit rekruteerden onderzoekers van deze studie 233 patiënten uit de eerstelijnszorg (Fig.6). Ze kregen 10 sessies acupunctuur, meestal wekelijks, en daarna volgde men de patiënten gedurende een periode van twaalf maanden, zodat men de resultaten konden meten. De resultaten werden in 2012 gepubliceerd, waaruit bleek dat acupunctuur leidde tot een significante verbetering van de klinische symptomen. Men verzamelde vervolgens follow-up uitkomstgegevens van patiënten 24 maanden na randomisatie, waaruit blijkt dat significante klinische voordelen van acupunctuur aanhouden tot ten minste 12 maanden na randomisatie (Mac Pherson et al., 2012).

REFERENTIES

Chiu, H.Y., Hsieh, Y.J., & Tsai, P.S. (2016). Systematic review and meta-analysis of acupuncture to reduce cancer-related pain. *European Journal for Cancer Care*. March 2017, 26(2)
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26853524/>

Corbett, M., Rice, S., & Maduraasinghe, V., (2013). Acupuncture and other physical treatments for the relief of pain due to osteoarthritis of the knee: network meta-analysis. *Osteoarthritis and Cartilage*, Vol.21:1290-1298.
<https://dx.doi.org/10.1016/j.joca.2013.05.007>

Di Carlo, M., Beci, G., & Salaffi, F. (2020) Acupuncture for Fibromyalgia: An Open-Label Pragmatic Study on Effects on Disease Severity, Neuropathic Pain Features, and Pain Catastrophizing. *Evidence Based Complementary and Alternative Medicine*. 2020 <https://doi.org/10.1155/2020/9869250>

Dong, W., Goost, H., Lin, X-B., Burger, C., Paul, C., Wang Z-L., Zhang T-Y., Jinag Z-C., Welle, K., & Kabir, K. (2015). Treatments for shoulder impingement syndrome: a PRISMA systematic review and networkmeta-analysis. *Medicine*. 2015;94:e510. <https://doi.org/10.1097/md.000000000000051>

Lewis, R., Williams, N., Sutton, A., Burton, K., Ud Din, N., Matar, H., Hendry, M., Phillips, C., Nafees, S., Fitzsimmons, D., Rickard, I., & Wilkinson, C. (2015) Comparative clinical effectiveness of management strategies for sciatica: systematic review and meta-analysis. *The Spine Journal*, 2015;15(6):1461-1477.
<https://doi.org/10.1016/j.spinee.2013.08.049>

Lyman, G., Greenlee, H., Bohlke, K., Bao, T., DeMichele, A., Deng, G., Foulandbakhsh, J., Gil, B., Hershman, D., Mansfield, S., Mussallem, D., Mustian, K., Price, E., Rafte, S., & Cohen, L. (2018) Integrative therapies during and after breast cancer treatment: ASCO endorsement of the SIO clinical practice guideline. *Journal of Clinical Oncology*. 2018; 36:2647-2655. <https://doi.org/10.1200/jco.2018.79.2721>

MacPherson, H., Tilbrook, H., Bland, J.M., Bloor, K., Brabyn, S., Cox, H., Ricky, A., Kang'ombe, Man, M-S., Stuardi, T., Torgerson, D., Watt, I., & Whorwell, P. (2012) Acupuncture for irritable bowel syndrome: primary care based pragmatic randomised controlled trial. *BMC Gastroenterology* (12):150. <https://doi.org/10.1186/1471-230X-12-150>

Millstine, D., Chen, C., & Bauer, B. (2017). Complementary and integrative medicine in the treatment of headache. *BMJ* 2017;357:j1805 <https://doi.org/10.1136/bmj.j1805>

McDonald, J., & Janz, S. (2017). The Acupuncture Evidence Project: A Comparative Literature Review (Revised edition). Brisbane: *Australian Acupuncture and Chinese Medicine Association Ltd.*
<https://www.acupuncture.org.au/resources/publications/the-acupuncture-evidence-project>

Vas, J., Santos-Rey, K., Navarro-Pablo, R., Modesto, M., Aguilar, I., Campos, A., Aguilar-Velasco, J., Romero, M., Párraga, F., Hervás, V., Santamaría, O., Márquez-Zurita, C., & Rivas-Ruiz, F. (2016) Acupuncture for fibromyalgia in primary care: A randomized controlled trial. *Acupuncture in Medicine*. 2016;34(4):257-266. <https://doi.org/10.1136/acupmed-2015-010950>

Vickers A, Vertosick, E., Lewith, G., Mac Pherson, H., Foster, N., Sherman, K., Irnich, D., Witt, C., & Linde, K. (2017) Acupuncture for Chronic Pain: Update of an Individual Patient Data Meta-Analysis. *The Journal of Pain* (USASP); 2017, Nov 30 <https://doi.org/10.1016/j.jpain.2017.11.005>

Wu, I. , Wong, C., Ho, R., Cheung, W., Ford, A., Wu, J., Mak, A., Cramer, H., & Chung, V. (2019). Acupuncture and related therapies for treating irritable bowel syndrome: overview of systematic reviews and network meta-analysis. *Therapeutic Advances in Gastroenterology* Vol. 12. [_https://doi.org/10.1177/1756284818820438](https://doi.org/10.1177/1756284818820438)

Yang, C., Hao, Z., Zhang, LL., & Guo, Q. (2015). Efficacy and safety of acupuncture in children: an overview of systematic reviews. *Pediatric Research* 78:112-119. <https://doi.org/10.1038/pr.2015.91>